

Kompendium pastoralne
o rodzinnym pogrzebie
dziecka martwo urodzonego
i towarzyszeniu w żałobie
osieroconej rodzinie

**Kompendium pastoralne
o rodzinnym pogrzebie dziecka martwo urodzonego
i towarzyszeniu w żałobie osieroconej rodzinie**

WYDAWNICTWO
ŚW. STANISŁAWA BM
Kraków – Warszawa 2020

**Rada ds. Rodziny Konferencji Episkopatu Polski
Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka**

Opracowanie:

PIOTR GUZDEK

Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka w Krakowie

Recenzenci:

KS. PAWEŁ BORTKIEWICZ

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,

Komitet Nauk Teologicznych PAN

TERESA OLEARCZYK

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

KS. SŁAWOMIR TYKARSKI

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

IMPRIMATUR

Kuria Diecezjalna w Rzeszowie

nr 492/2020 z dn. 17 czerwca 2020 r.

bp Jan Wątroba, biskup diecezjalny rzeszowski

ks. dr hab. Piotr Steczkowski, kanclerz

ks. dr hab. Andrzej Garbarz, cenzor

Zdjęcia

Foto ©Vatican Media: okładka, strona 3,

PIOTR GUZDEK: strona 109

Projekt okładki

TOMASZ SEKUNDA

Korekta

AGATA PINDEL-WITEK

Skład

ADAM URBANIK

ISBN 978-83-7422-994-4

Wydawnictwo św. Stanisława BM

30-610 Kraków, ul. Totus Tuus 32

tel. 12 25 75 336

www.stanislawbm.pl

Druk

COLONEL

Papież Franciszek odwiedza groby nienarodzonych dzieci na Cmentarzu Laurentino we wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych, Rzym, 2 listopada 2018 r.

„Zaprawdę, powiadam wam: Wszystko, co uczyniliście
jednemu z tych braci moich najmniejszych,
Mnieście uczynili”.
Mt 25, 40

I.

Wprowadzenie

Miłość kobiety i mężczyzny umacnia się oraz znajduje spełnienie w nowym życiu – dziecku. Jednocześnie życie ludzkie od poczęcia jest darem Boga, a godność osoby ludzkiej swoje uzasadnienie, przyczynę i źródło ma w Bogu, Stwórcy i Odkupicielu człowieka. Bóg stworzył człowieka na swój obraz i podobieństwo oraz tak go umiłował, że zesłał swego Syna, aby go wybawił i podniósł do godności dziecka Bożego. Dlatego pragnieniem i jednocześnie przeznaczeniem człowieka jest zjednoczenie z Bogiem i życie wieczne.

W systemach prawnych niemal wszystkich państw jest zapis o poszanowaniu i obronie godności człowieka. Wydaje się również oczywiste, że godność człowieka łączy się z prawem do życia od poczęcia do naturalnej śmierci. Jest to prawo uniwersalne, które dotyczy wszystkich kultur i każdego człowieka, jednak dla chrześcijanina jest to również imperatyw wiary, a każde odstępstwo od tej normy, nawet wsparte argumentami egzystencjalnymi, jest brutalnym rozdzieleniem wiary od życia.

Z uznania początku ludzkiego życia w momencie poczęcia wypływa też szacunek dla dziecka na każdym etapie jego rozwoju. Wraz z poczęciem mamy do czynienia z osobą ludzką, z którą rodzice oraz inni członkowie rodziny nawiązują relację miłości. Papież Franciszek w posynodalnej adhortacji apostołskiej *Amoris laetitia* przypomniał słowa św. Jana Pawła II, że „dzieci są kochane, zanim zrobią cokolwiek, by na to zasłużyć” (AL 166). Napisał także, że „wraz z postępowaniem w nauce można dziś wcześniej stwierdzić, jaki kolor włosów będzie miało dziecko i na jakie choroby może w przyszłości cierpieć, ponieważ wszystkie cechy somatyczne tej osoby są wpisane w jej kodzie genetycznym już w stadium embrionalnym. Jednak tylko Ojciec, który je stworzył, zna je w pełni” (AL 170). Rozwój genetyki i medycyny prenatalnej nie pozostawia wątpliwości, że od momentu poczęcia mamy do czynienia z człowiekiem, który rozpoczął drogę swojego życia. Jakże wzruszające i pouczające są przykłady wielu rodziców, którzy rozmawiają ze swoim dzieckiem, zanim się ono urodzi; przygotowują dla niego radosne i bezpieczne miejsce w domu oraz modlą się za nie i niejako z nim od momentu poczęcia.

Z tego powodu śmierć dziecka, zanim uzyskało zdolność do samodzielnego życia, jest przerwaniem naturalnego rozwoju, a dla rodziców jest trudnym do opisanego dramatem. W takim egzystencjalnie bolesnym momencie Kościół katolicki winien towarzyszyć rodzicom i całej rodzinie w drodze godnego pożegnania dziecka. „Jakże nie rozumieć żalu tych, którzy stracili dziecko?” (AL 254). Zawsze należy wpatrywać się w postawę Jezusa Chrystusa, który pochylał się z miłością nad każdym potrzebującym, smutnym i cierpiącym. Zapłakał również nad losem swojego przyjaciela Łazarza (por. J 11,33-36).

Rodzice, a nawet szerzej cała rodzina pragnie pożegnać zmarłe dziecko, o którym nie można przecież zapomnieć ani zastąpić go innym. Każde życie ludzkie jest niepowtarzalne, jedyne i ukochane, a od chwili poczęcia dziecko staje się członkiem rodziny. Dla rodziców i krewnych pożegnanie z dzieckiem jest niezwykle istotne. Oddanie szacunku ciału zmarłego przez modlitwę oraz godziwe złożenie jego szczątków lub zwłok do grobu pomaga właściwie przepracować czas żałoby.

Mam nadzieję, że niniejsze *Kompendium pastoralne o rodzinnym pogrzebie dziecka martwo urodzonego i towarzyszeniu w żałobie osieroconej rodzinie* pomoże przede wszystkim rodzicom i duszpasterzom w przygotowaniu i przeżyciu godnego pożegnania dziecka, które odeszło w bardzo wczesnym etapie swojego życia. Może ono być również przydatne dla pracowników służby zdrowia oraz urzędników państwowych, aby z należytą powagą i współczuciem traktować rodziców, a zwłoki dziecka otoczyć szacunkiem. *Kompendium pastoralne* daje także jasne wskazania, jak prawnie oraz pastoralnie rozwiązać problemy, które mogą pojawić się w takiej sytuacji, oraz jak zapewnić godny pochówek dziecku i pomóc w przeżywaniu smutku i żałoby rodzinie.

Bardzo dziękuję panu Piotrowi Guzdkowi za opracowanie wszechstronnego, rzetelnego i bardzo potrzebnego *Kompendium pastoralnego* na ten trudny temat. Autor nie tylko rozpracował problem z pozycji eksperta oraz uważnego i empatycznego obserwatora, ale również jako świadek cierpienia, które dotyka rodziców po stracie nienarodzonego dziecka.

Zatroskanym o poszanowanie godności życia ludzkiego od poczęcia do naturalnej śmierci dziękuję za budowanie „cywilizacji miłości” oraz zapewniam o modlitewnym wsparciu! Wszystkim z serca błogosławię!

Toruń, 14 lutego 2020 r.

bp dr hab. Wiesław Śmigiel

Przewodniczący Rady ds. Rodziny Konferencji Episkopatu Polski